

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

Azərbaycan
Milli Kitabxanası

**Sənədlərin bibliografik təsvir qaydaları
haqqında (7.1-2003 Dövlət standartı
əsasında)**

BAKI - 2011

Azərbaycan Respublikası
Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi

Azərbaycan
Milli Kitabxanası

**Sənədlərin bibliografik təsvir qaydaları haqqında
(7.1-2003 Dövlət standartı əsasında)
Metodik vəsait**

*Respublikanın kütləvi və
ixtisaslaşdırılmış kitabxanaları,
Mərkəzləşdirilmiş Kitabxana
Sistemləri üçün metodik vəsait*

BAKİ - 2011

Tərtibçi:

S.Quliyeva

*İxtisas redaktoru və
buraxılışa məsul:*

*K.M.Tahirov,
Əməkdar mədəniyyət işçisi,
fəlsəfə doktoru*

Redaktor:

A.Abdullayeva

Rəyçi:

G.Vəkilova

Sənədlərin bibliografik təsvir qaydaları haqqında (7.1-2003 Dövlət standartı əsasında): metodik vəsait /tərt. S.Quliyeva; ixtisas red. və bur. məs. K.Tahirov; red.A.Abdullayeva; rəyçi G. Vəkilova; M.F.Axundov adına Azərbaycan Milli Kitabxanası.- Bakı, 2011.- 45 s.

© M.F.Axundov adına Milli Kitabxana, 2011

Giriş

Bibliografik təsvir sənədlər haqqında ən mühüm məlumatları əks etdirən bibliografik əlamətlərin müəyyən toplusudur. Bibliografik təsvir olmadan heç bir məlumat mənbəyi keçinə bilməz. Sənəd kütləsi günbəgün artdıqca, insanların sənədlərə olan tələbatı çoxaldıqca, təsvir qaydaları da təkmilləşmiş, zənginləşmiş və mühüm üstünlüklərə nail olmuşdur.

Bibliografik təsvir bibliografik yazının əsas hissəsini təşkil edir. Sənədlər bibliografik təsvirdə elə əks olunmalıdır ki, oxucu sənəd haqqında ən mühüm məlumatı əldə edə bilsin. Təsvirin ünsürləri dəqiq, düzgün, konkret, məntiqi ardıcılıqla verilməlidir. Hər hansı ünsürün səhv ifadə edilməsi oxucunu çaşdırır və məlumatın əldə edilməsini çətinləşdirir.

Bibliografik təsvirlər kortəbii yaranmır və standartlara əsaslanır. Standartlaşdırma müxtəlif məlumat sahələrində, istər ənənəvi, istərsə də elektron (maşınla oxunan) kataloqların tərtibində təsvirin metodikasını daha da yaxşılaşdırmağa təsir edir və mübadilə səmərəliliyini yüksəldir.

Yeni dövlət standartı (7.1-2003) öz tərtibi keyfiyyətləri ilə əvvəlki 7.1-84 standartından xeyli fərqlənir və bir sıra yenilikləri özündə əks etdirir.

Bibliografik təsvirin tərtib edilməsinin obyektini bütün dərc edilən sənəd növləri və müxtəlif daşıyıcılarda dərc edilməmiş sənədlər - kitablar, seriyalı və digər ardı davam edən resurslar, notlar, kartoqrafik nəşrlər, audiovizual, təsviri incəsənət və normativ - texniki sənədlər, mikrofilmlər, elektron informasiya resursları, digər üçölçülü süni və təbii obyektlər; sənədlərin tərkib hissəsi, eyni tipli və müxtəlif tipli sənədlər qrupu təşkil edir.

Təsvirin quruluşundan asılı olaraq birsəviyyəli (monoqrafik) və çoxsəviyyəli (çoxcildli) bibliografik təsvirlər müəyyən edilir.

Birsəviyyəli (monoqrafik) təsvir bir səviyyədən ibarət olur. Çoxsəviyyəli təsvir iki və daha artıq səviyyədən ibarətdir. Bu təsvir çoxhissəli sənədə, (çoxcildli və ya bütövlükdə komplekt sənədə, bütövlükdə seriyalı və ya digər ardı davam edən resursa), yaxud ayrıca fiziki vahidə, həmçinin çoxhissəli sənədin bir qrup fiziki vahidinə, çoxcildli sənədin bir və ya bir neçə cildinə (buraxılış, nömrə, hissə) komplekt sənədə, seriyalı və ya ardı davam edən resursa (sənədə) tərtib edilə bilər.

Biblioqrafik təsvirin tərkibinə aşağıdakı sahələr daxildir:

1-sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında məlumat;

2-nəşr sahəsi;

3-xüsusi məlumatlar sahəsi;

4-buraxılış məlumatları sahəsi;

5-fiziki xarakteristika sahəsi;

6-seriya sahəsi;

7-qeyd sahəsi;

8-standart nömrə (və ya onun alternativi) və əldə olunma şərtləri sahəsi.

Biblioqrafik təsvirlərin standartlaşdırılması təsvirlərin müxtəlif tamlıq dərəcəsi etibarilə tətbiq edilməsi imkanları ilə əlaqələndirilir. Bu məqsədlə təsvir ünsürlərinin bölgüsü aparılmış, onlar məcburi və fakültativ ünsürlərə ayrılmışdır.

Təsvirdə ya məcburi, ya da məcburi və fakültativ ünsürlərdən istifadə olunur. Fakültativ ünsürlər sənəd haqqında əlavə məlumat verir. Fakültativ ünsürlərdən adətən iri kitabxanalarda istifadə olunur.

Biblioqrafik yazıda (təsvirdə) sahə və ünsürlər müəyyən edilmiş ardıcılıqla əks etdirilir. Ayrı-ayrı sahə və ünsürlər təkrarlana bilər. Sənədin növündən və informasiyanın hansı daşıyıcıda yerləşdirilməsindən asılı olmayaraq biblioqrafik təsvirin sahə və ünsürlərinin tamlığı onlar arasında tətbiq edilən düzğu işarələri (puntuasiya), biblioqrafik təsvirin bütün obyektləri üçün ümumi qaydalara əsaslanır.

Tərtib edilmiş bu vəsaitdə əsas məqsəd respublika kitabxanalarında müxtəlif növ sənədlərin - kitabların, qəzet və jurnalların, ardı davam edən nəşrlərin, not nəşrlərinin və digər sənəd növlərinin düzgün və vahid qaydada təsvir edilməsinə kömək etməkdən ibarətdir. Vəsaitdən bibliografik təsvirlə məşğul olan kitabxanaçılar istifadə edə bilərlər.

Nəşrlə bağlı arzu və rəylərini bildirəcək hər bir mütəxəssisə və oxucuya əvvəlcədən minnətdarlığımızı bildiririk.

Ünvan: AZ-1000 Bakı ş., Xaqani küç.29

E-mail: contact@anl.az

Tel.493 98 96

Təsvirin əsas ünsürləri

Təsvir üçün əsas mənbə titulların adıdır. Əgər kitabın titulları adı yoxdursa, onda kitabın cildi əsas götürülməlidir. Kitab haqqında lazımi məlumatları almaq üçün titulların adının arxasına, cildinə, kitabın axırındakı səhifəsinə, əgər bunlar kifayət deyilsə kitabın mətninə müraciət edilməlidir.

Təsvirin başlığı

Hazırkı standart “Bibliografik yazı. Başlıq”(ГОСТ 7.80-2000) bibliografik qeydlərin başlıqlarına olan ümumi tələbləri və qaydaları nizamlayır: məlumatları, onların təbii qaydalarının ardıcılığını və şərti bölgü işarələrini nəzərə alır.

Başlığın tərtibi zamanı bu şərti işarələrdən istifadə olunur:

- “.” nöqtə;
- “,” vergül;
- “;” nöqtəli vergül;
- “()” kiçik mötərizə;
- “/” maili xətt.

Səxslərin adlarını əks etdirən başlıq

Başlıqda müəllifin, tərtibçinin, hazırlayanın, rəssamın, redaktorun, tərcüməçinin, fotoqrafın və s. adı ola bilər.

Təsvirin başlığında bir müəllifin adı yazılır. İki və üç müəllif olduqda, bir qayda olaraq birinci müəllif göstərilir. Əgər dörd və daha artıq müəllif olarsa, onda başlıq yazılmır, yəni sənəd sərəlvhəyə görə təsvir olunur.

Başlıqda şəxs adı ən çox tanınmış formada yazılır:

- soyadı;
- soyadı və inisialı (atasının adının baş hərfləri ilə);
- soyadı, şəxsin tam adı ilə (adları);
- soyadı, şəxsin tam adı və atasının adı ilə;

- təxəllüs;
- şəxsin adı;
- şəxsin və atasının adı;
- şəxsin adı və soyadı;
- şəxsin adı və ləqəbi;
- şəxsin adı sıra sayı ilə və ikinci adla, soyadı və ya ləqəbi.

Başlıqda ilkin olaraq müəllifin soyadı yazılır və vergüllə (,) müəllifin adından və atasının adından ayrılır.

Cabbarlı, Cəfər.
Əliyev, C.Ə.
Sent-Ekzüperi, Antuan de.

Başlıqda eyni soyadlı müəlliflərə aid bir neçə fərqləndirici əlamət ola bilər, yəni müəllifin anadan olduğu il, “ata”, “oğul”, “qız”, “böyük”, “kiçik” sözləri, titullar və s. Bu əlamətlər müəllifin soyadından və adından sonra kiçik mötərizədə yazılır.

Düma, Aleksandr (ata).

Düma, Aleksandr (oğul).

Başlıqda müxtəlif fərqləndirici əlamətlər şəxsin adından sonra kiçik mötərizədə kiçik hərflə yazılır və bir-birindən nöqtəli vergüllə (;) ayrılır.

Yuri Dolqoruki (knyaz; 1090-1157).

Təşkilat adlarını əks etdirən başlıq

Başlıqda daimi və müvəqqəti təşkilatların, ali və yerli hakimiyyət orqanlarının, ictimai təşkilatların, siyasi partiyaların, dini təşkilatların, beynəlxalq təşkilatların və s. adları ola bilər.

Azərbaycan Respublikası. Milli Məclis (1994-1996).
Azərbaycan Respublikası. Prezident (2003- ;
İ.H.Əliyev).
Azərbaycan Respublikası. Konstitusiyası (1993).
Yeni Azərbaycan Partiyası.

Birsəviyyəli (monoqrafik) bibliografik təsvir

Təsvirdə aşağıdakı bölgü işarələrindən istifadə olunur:

- .- nöqtə və tire;
- . nöqtə;
- , vergül;
- : qoşa nöqtə;
- ; nöqtəli vergül;
- ... üç nöqtə;
- / maili xətt;
- // qoşa maili xətt;
- () kiçik mötərizə;
- [] orta mötərizə;
- + üstəgəl işarəsi;
- = bərabərlik işarəsi.

Bibliografik təsvirin sonunda nöqtə (.) işarəsi qoyulur. Bibliografik təsvirin hər bir sahəsinin qarşısında (birinci sahə istisna olmaqla) qoyulan nöqtə-tire (.-) işarəsi sahələri bir-birindən fərqləndirir.

Əgər təsvirin müəyyən sahəsinin birinci ünsürü verilməyibsə, bu zaman nöqtə və tire işarəsi növbəti ünsürün qarşısında göstərilir. Kiçik və orta mötərizə işarələri istisna edilir, onlar sahənin işarəsindən sonra da saxlanılır.

Xüsusi məlumatlar sahəsi, qeyd sahəsi və beynəlxalq standart nömrə sahəsi təkrar edilərsə, sahənin işarəsi də təkrar edilir (.-), lakin seriya sahəsi təkrar edildikdə hər bir seriya haqqında məlumat ayrıca kiçik mötərizədə göstərilir və onların arasında nöqtə və tire işarəsi qoyulmur.

Bibliografik təsvirin yığcamlığını təmin etmək məqsədilə söz və söz birləşmələrinin ixtisarına yol vermək olar. Əgər bibliografik təsviri tərtib edən müəssisə ayrı-ayrı söz və söz birləşmələrini ixtisar etmək üçün qərar qəbul edibsə, onda həmin ixtisarlar ГОСТ 7.11 və ГОСТ 7.12 standartlarına uyğunlaşdırılmalıdır. Sözlərin ixtisarının əsas şərti onların birmənalı şəkildə anlaşılıqlı olmasıdır. Sözlər təhrif edildikdə, anlaşılıqlı olmadıqda onların ixtisar edilməsinə yol vermək olmaz.

İxtisarlar bibliografik təsvirin bütün sahələrində tətbiq edilə bilər.

Bibliografik təsvirin hər bir sahəsinin ilk sözü böyük hərflə yazılır. Digər ünsürlər kiçik hərflə yazılır. Bibliografik təsviri tərtib etməzdən əvvəl bibliografik yazının hansı ünsür üzrə aparılması müəyyənləşdirilməlidir (təsvirin başlığı və ya sərlovhə üzrə).

İlk ünsür bibliografik təsvirin əlifba kataloqunda, məlumat nəşrlərində, həmçinin bibliografik vəsaitlərdə yerini müəyyənləşdirir. Əsas təsvir üçün ilk ünsürün seçilməsi hər bir konkret nəşr üçün əsas axtarış ünsürünün seçilməsidir.

Əlavə bibliografik təsvir üçün ilk ünsürün seçilməsi nəşrin əlavə axtarırlarının təmin edilməsi deməkdir.

7.1-2003 Dövlət standartında təsvirin 2 növü vardır: müəllif üzrə, sərlovhə üzrə.

Müəllif üzrə bibliografik yazıda təsvirin başlığında ilk ünsür kimi fərdi və kollektiv müəlliflər əsas götürülür.

Nəşri müstəqil və ya digər şəxslərlə birlikdə çapa hazırlayan şəxs fərdi müəllif hesab edilir.

Kitabxana kataloqlarında, dövlət bibliografiya göstəricilərində, mərkəzləşdirilmiş kataloqlaşdırma kartoçkalarında fərdi müəllif üzrə bibliografik təsvirin tətbiqi məcburidir.

Bir, iki, üç müəllifli kitablar müəllif üzrə təsvir edilir. Nəşrdə dörd və daha artıq müəllif göstərildikdə nəşrə sərlovhə üzrə əsas təsvir verilir.

Birsəviyyəli bibliografik təsvir (ГОСТ 7.1-2003) məcburi və fakültativ üsürlər daxil olmaqla aşağıda verilmiş sahələrdən ibarətdir.

Məcburi üsürlər nəşr haqqında əsas bibliografik məlumatı çatdırır. Buraya əsasən başlıq, sərlövhə, buraxılış məlumatları, nəşr haqqında məlumat, fiziki xarakteristika, standart nömrəsi daxildir.

Fakültativ üsürlər isə lazım gələrsə nəşr haqqında əlavə məlumat verir, məsələn; kitabın ölçüsü, tirajı və s.

Siyahıda fakültativ üsürlər kursivlə yazılmışdır.

Ulduz işarəsi üsürlərin və işarələrin təkrarlandığını göstərir.

Bibliografik təsvirin sahə və üsürlərinin siyahısı

Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında sahə	[]	Əsas sərlövhə <i>Materialın ümumi əlaməti</i>
	*	= <i>Paralel sərlövhə</i>
	*	: <i>Sərlövhəyə aid məlumat</i>
		Məsuliyyətlik haqqında məlumat
		/ İlk məlumat
	*	; <i>Sonrakı məlumat</i>
Nəşr sahəsi		Nəşri haqqında

* = məlumat
= *Nəşri haqqında paralel məlumat*

Nəşrə aid məsuliyyətlik haqqında məlumat
/ İlk məlumat
* ; *Sonrakı məlumat*

* , Nəşri haqqında əlavə məlumat
Nəşrə aid məsuliyyətlik haqqında əlavə məlumat
/ İlk məlumat
* ; *Sonrakı məlumat*

Xüsusi məlumat sahəsi

Buraxılış məlumatları sahəsi

Nəşr yeri, yayımı

* İlk nəşr yeri
* ; *Sonrakı nəşr yeri*
* : Nəşriyyatın adı, yayını və s.
[] *Nəşriyyatın, yayının və s. funksiyası haqqında məlumat*

, Nəşr tarixi, yayımı və s.

	*	(Hazırlandığı yer
	*	:	Hazırlayanın adı
)	Hazırlandığı tarix
Fiziki xarakteristika sahəsi			Materialın xüsusi əlaməti və həcmi
		:	<i>Fiziki xarakteristikası haqqında başqa məlumat</i>
		;	<i>Ölçüsü</i>
	*	+	<i>Qoşma sənəd haqqında məlumat</i>
Seriya sahəsi	*	=	Seriyanın və ya seriyaaltının əsas sərlovhəsi <i>Seriyanın və ya seriyaaltının paralel sərlovhəsi</i>
	*	:	<i>Seriyanın və ya seriyaaltı sərlovhəyə aid məlumat</i>
			Seriya və ya seriyaaltına aid məsuliyyətlik haqqında məlumat
		/	İlk məlumat
	*	;	<i>Sonrakı məlumat</i>
		,	Seriyanın və ya

seriyaaltının
məxsus olduğu
serial nəşrin
beynəlxalq standart
nömrəsi (ISSN)

;) Seriyanın və ya
seriyaaltının
buraxılış nömrəsi

Qeyd sahəsi

Standart nömrə
sahəsi (və ya onun
aiternativi) və əldə
olunma şərtləri

Standart nömrə (və
ya onun alternativi)

*

= *Açar sərlovhə*
: *Əldə olunma
şərtləri və (və ya)
qiyməti*
() *Sahənin ünsürləri-
nə aid əlavə məlu-
mat*

Bu sxem bütün məlumat orqanları, nəşriyyatlar və kitabxanalar üçün vahid biblioqrafik təsvir qaydası hesab olunur. Buna görə də həmin idarə və təşkilatlar bu və ya digər məqsədlə biblioqrafik təsvir qaydalarına müraciət edir və özünəməxsus məlumat-axtarış sistemini yaradır.

Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında məlumat sahəsi

Bu sahə özündə əsas sərlövhəni, materialın ümumi əlamətini (növbünü), başqa sərlövhəni (alternativ, paralel, başqa), sərlövhəyə aid məlumatı, şəxslərə və (və ya) təşkilatlara aid məlumatı, bir sözlə sənədin ərsəyə gəlməsində əməyi olanlar haqqında məlumatı əks etdirir.

Əsas sərlövhə

Əsas sərlövhə sənəddə necə verilibsə olduğu kimi, yəni mənbədə olan ardıcılıq və həmin işarələrlə verilməlidir. Sərlövhə bir və ya bir neçə cümlədən ibarət ola bilər.

Tərbiyə? Tərbiyə... Tərbiyə!

ABŞ.

Əgər sərlövhə bir neçə cümlədən və ya sözdən ibarətdirsə və aralarında heç bir işarə yoxdursa, o zaman bu cümlələr və sözlərdən sonra nöqtə işarəsi qoyulur.

Dünyanın coğrafiyası. Materiklər. Ölkələr.

Əsas sərlövhənin alternativ sərlövhəsi olarsa, “və ya” bağlayıcısı ilə birləşir və böyük hərflə yazılır. “və ya” bağlayıcısından əvvəl vergül qoyulur.

Klassiklərdə nə aydın deyil, və ya XIX əsr rus məişətinin ensiklopediyası

Наука радости, или Как не попасть на прием к психотерапевту

Materialın ümumi əlaməti

Materialın ümumi əlaməti materialın sinfini (növlünü) təyin edir və sərlövhədən sonra böyük hərflə orta mötərizədə yazılır.

Materialın ümumi əlamətinin terminləri aşağıdakı siyahıda göstərilir:

- videoyazı
- səsyazısı
- izomaterial
- xəritə
- komplekt
- kinofilm
- mikroforma
- multimedia
- not
- predmet
- əlyazma
- mətn
- Brayl şrifti
- elektron resurs

Yuxarıda göstərilən terminlərdən biri seçilir.

Bədəlbəylilər [Mətn]

Avropa dövlətləri [Xəritə]

Hüquq məsləhətçisi [Elektron resurs]

Paralel sərlövhə

Paralel sərlövhə əsas sərlövhənin ekvivalenti kimi başqa dildə və ya qrafikada əsas sərlövhədə olduğu forma və qaydada yazılır. Paralel sərlövhədən əvvəl bərabərlik işarəsi qoyulur.

Azərbaycan çoxəsrli qarşılıqlı coşxaxəli mədəni əlaqələrdə [Mətn] = Азербайджан в многовековых многогранных культурных взаимосвязях

Sərlövhəyə aid məlumatlar

Sərlövhəyə aid məlumatlar özündə əsas sərlövhəni, o cümlədən digər sərlövhəni, onun janrını, formasını, hansı dildə olmasını, cildini və s. izah edən və açan məlumatları əks etdirir. Sərlövhəyə aid məlumatlardan əvvəl qoşa nöqtə qoyulur.

Yol [Mətn] : (tarixi-publisistik qeydlər)

Mir Cəlal Paşayev [Mətn] : bibliografiya

Məsuliyyətlik haqqında məlumat

Bura sənədin yaradılmasında iştirak edən şəxslər və ya təşkilatların adları daxil edilir. Məsuliyyətlik haqqında məlumat mənbədə olduğu kimi göstərilir və bu məlumatdan əvvəl maili xətt (yan xətt) qoyulur.

Məmməd Araza məktub [Mətn] /red. S.Kərimova

Əgər bu məlumat bir neçə qrupdan ibarətdirsə, o zaman onlar bir-birindən nöqtəli vergüllə, əgər eyni səviyyəli məlumatdırsa, vergüllə ayrılırlar.

Şəhidlər [Mətn]: bibliografiya /tərtibçilər: M.Məmmədova, A.Əliyeva; burax. məsul. K.Tahirov; red. G. Səfərəliyeva

Təsvirdə ola bilər ki, 4 və daha artıq şəxslərin və ya təşkilatların adları yazılsın. Əgər onların adlarını qısaltmaq lazım gələrsə, o zaman hər qrupdan birincisini, orta mötərizədə “və başqaları” [və başq.] əlavə etməklə yazmaq lazımdır.

Azərbaycan sovet ədəbiyyatşünaslığı (1920-1975)
[Mətn]: biblioqrafiya /tərt. N.Axundov [və başq.]

/red. heyəti: M.H.Abdullayev (məsul red.) [və başq.]
/hazırlayan Ə.Həsənov [və başq.]

Nəşr sahəsi

Bu sahə əvvəlki nəşrdə olan dəyişiklikləri və xüsusiyyətləri özündə əks etdirir.

- .- Təkrar nəşr
- .- Təkmil. və əlavələr edil.
- .- 2-ci nəşri

Əgər nəşrdə dəyişiklik və əlavələr varsa, onda həmin məlumat əvvəlki məlumatdan sonra vergül qoyularaq yazılır.

5-ci nəşr, dəyişiklik və əlavələrlə

Nəşr sahəsindəki məsuliyyətlik haqqında məlumat konkret kitabın nəşrində iştirak edənlər varsa yazılır.

.-3-cü nəşr /Ə.Həsənov tərəfindən yenidən işlənilmiş

Xüsusi məlumat sahəsi

Bu sahəyə xüsusi tip nəşrlər, yəni xəritələr, notlar, serial və başqa ardı davam edən nəşrlər, ayrı-ayrı normativ və texniki sənədlər, elektron resurslar və s. daxildir.

Dünyanın fiziki xəritəsi [Xəritə] /Azərb. Resp. Döv. Torpaq və Xəritəçəkmə Kom.; red. H.Ə.Qafarova. - 1: 50 000 000.-B.: Bakı Kartoqrafiya fabriki, 2005.- 1 x. (1 v.): rəngli; 78x58 sm.-5000 nüsxə.- 2 man.

İkinci kvartet [Not] : 2-ci skripka üçün /A.Bertram.-Partitura

Оригиналы газетных полос для передачи по каналам связи. Технические требования [Текст] : ГОСТ 25805-2000.- Взамен ГОСТ 25805-83; введ. 01.01.02

Buraxılış məlumatları sahəsi

Bu sahə özündə nəşrin yerini, ilini, nəşriyyatın adını göstərir.

.- B.
.- Gəncə

Əgər bir neçə nəşr yeri olarsa, o zaman birincisini yazıb, o birilərini orta mötərizədə [və başq.] yazmaq olar.

.- B. [və başq.]

Əgər nəşr yerinin ikincisini və o birilərini yazmaq lazım gələrsə, o zaman onlar bir-birindən nöqtəli vergüllə ayrılır.

.- B.; Gəncə; Naxçıvan

Əgər nəşr yeri dəqiq müəyyən edilməyibsə, təxmini yerin adı sual işarəsi ilə yazılır.

.- [Berlin?]

.- [Naxçıvan?]

Nəşr yeri yoxdursa orta mötərizədə ya ölkənin adını, ya da yersiz yazmaq olar.

.- [Azərbaycan]

.- [Yersiz]

Nəşr yerindən sonra qoşa nöqtə qoyularaq nəşriyyatın adı yazılır. Bu məlumat mənbədə göstərildiyi kimi yazılır.

.- B.: Elm

.- B.: Azərnəşr

Əgər nəşr edən fiziki şəxsdirsə, onda şəxsin adı və soyadı mənbədə olduğu kimi göstərilir.

.- B.: Həsənov M.V.

.- B.: D.Y.Məmmədov.

Nəşriyyatın filialının adı nəşriyyatın adından sonra vergül qoyularaq yazılır. Kiçik bölmə bir qayda olaraq yazılmır.

. - M.: Союз художников России, Моск. отд-ние

Sənədin nəşr ili ərəb rəqəmləri ilə yazılır və ondan əvvəl vergül qoyulur.

, 2005.

, 1833

(Mənbədə il rum rəqəmləri ilə göstərilmişdir:
MDCCCXXXIII)

Əgər nəşr ili başqa tarixlə göstərilibsə, o zaman həmin tarix yazılır, sonra isə orta mötərizədə müasir tarix yazılır.

, 4308 [1975]

Əgər mənbədə tarix göstərilməyibsə təxmini tarix yazılır. “İlsiz sözü” yazılmır.

, [1942?]

, [1898 və ya 1899]

, [təx. 1900]

, [1908 və 1913 arasında]

, [XIX əsrin sonu-XX əsrin əvv.]

, [199-]

, [18- -]

, [17- -?]

Fiziki xarakteristika sahəsi

Bu sahə özündə materialın fiziki formasını əks etdirir, yəni bura sənədin həcmi, lazım gələrsə ölçüsü, onun şəkilləri və təsvirin hissəsi olan qoşma materialı əks etdirir.

Fiziki xarakteristika sahəsinə materialın miqdarı (ərəb rəqəmləri ilə) və materialın xüsusi tipi daxildir.

.- 8 c.

.- 1 k. (4 v.)

.- 2 elektron. opt. disk.

Nömrələnmə haqqında məlumat təsvirdə istifadə olunan rəqəmlər ilə (rum və ya ərəb) yazılır; səhifələnməyən vərəqlər və ya səhifələr ərəb rəqəmləri ilə sonda orta mötərizədə yazılır.

.- 186 s., 8 s. şəkl.

.- 379, [4] s., [10] v. şəkl., faks.

.- XII, 283, 15 s.

.- CCXCIX s. şəkl.

.- S. 11-46

.- L. 1-16

Bu sahənin sonuncu elementi olan qoşma materialdan əvvəl üstəgəl işarəsi qoyulur. Qoşma materialın adı, ərəb rəqəmləri ilə miqdarı (materialın xüsusi tipindən istifadə edərək), həmçinin onun həcmi və (və ya) ölçüsü göstərilir.

.- 64 s.: şək. + 2 elektron opt. disk

.- 350 s.: şək., xəritələr + 1 kitabça 52 s.)

Seriya sahəsi

Seriya sahəsi təsvirin obyektini olan çoxhissəli sənədlər haqqında məlumatı, ayrıca buraxılışları əhatə edir.

.- (Azərbaycan xalq ədəbiyyatı)

.- (Məktəblinin kitabxanası)

.- (Macərələr kitabxanası)

Seriyanın paralel sərlovhəsi bərabərlik işarəsindən sonra yazılır.

.- (Fortepiano üçün əsərlər. Seriya 1 = Compositions pour piano. Seriya 1)

Seriyanın sərlovhəsinə aid məlumatdan əvvəl qoşa nöqtə qoyulur.

.- (Великие писатели в романах: Жюль Верн, 1828-1905)

Əgər təsvirdə 2 müxtəlif seriya olarsa, o zaman seriya sahəsi təkrarlanır. Hər bir seriya ayrılıqda kiçik mötərizədə yazılır və probellə ayrılır.

.- (Библиотека «Первого сентября») (Серия «Я иду на урок»)

.- (Azərbaycan nağılları) (Məktəblinin kitabxanası)

Qeyd sahəsi

Qeyd sahəsi təsvirin başqa elementlərində əksini tapmayan əlavə məlumatları əhatə edir.

- .- Müəllif cilddə göstərilmişdir
- .- Mətn Azərb. və rus dilində
- .- Biblioqr.: s. 55-57.- 300 nüs.

Standart nömrəsi (və ya onun alternativi) və əldə olunma şərtləri

Bu sahəyə təsvirin obyektini olan beynəlxalq standart nömrə: kitabın beynəlxalq standart nömrəsi (İSBN) və ya serial nəşrlərin standart nömrəsi (İSSN) daxildir.

- .- İSBN 5- 7975-0063-9
- .- İSSN 1563-0102

Əgər bir neçə nömrə olarsa, təsvirin obyektinə aid olan nömrə yazılır. Əgər bunu təyin etmək çətindir, onda mənbədə olan bütün beynəlxalq standart nömrələr yazılır.

Ola bilər ki, çoxcildli nəşrin bütünlükdə və həmin cildin, həmçinin qoşma materialın nömrəsi verilsin. Bu halda kiçik mötərizədə nömrənin əlavə izahı verilir.

- .- İSBN 5-02-011752-8.- İSBN 5- 02-01151-X
(c. 1)

Əgər nömrənin səhv olması dəqiq məlumdursa, düzgün nömrəni göstərmək lazımdır. Səhv nömrə kiçik mötərizədə mənbədə olduğu kimi göstərilir.

- .- İSBN 5- 8103-0093-3.- İSBN 5-8103-00093-3
(səhv)

Əldə olunma şərtləri haqqında məlumatda sənədin qiyməti və digər informasiyalar haqqında məlumat verilir. Bu məlumatlardan əvvəl qoşa nöqtə qoyulur.

: Pulsuz
: 5 man. 40 qəp.
: Müqavilə yolu ilə

Monoqrafik bibliografik təsvirlər

Monoqrafik bibliografik təsvirlər məlumat müxtəlifliyinə (nəşr zənginliyinə) görə də diqqəti cəlb edir. Bu və digər sənədlərin hazırlanmasında, tamamlanmasında və nəşriyyata təqdim edilməsində müəlliflər qrupunun birgə fəaliyyəti nəzərə çarpır. Təcrübə göstərir ki, oxucular sənədi birinci, ikinci, üçüncü və s. müəllifinə görə, sərlövhəsinə görə, tərtibçisinə görə, redaktoruna görə, tərcüməçisinə görə soruşa bilərlər. Əgər biz bu məlumatları yalnız birinci müəllifə verilən təsvirlə bitmiş hesab etsək, onda oxucuların sorğu obyektini xeyli məhdudlaşdırma bilərik. Buna görə də əlavə təsvirlərə ehtiyac duyulur. Bu cür təsvirdən əlifba kataloqunda istifadə edilir.

Əlavə təsvir əsas təsviri tamamlayır, onun mühüm ünsürlərini daha aydın və konkret şəkildə tələbatçıların nəzərinə çatdırır. Əlavə təsvir ünsür yığcamlığı etibarilə əsas təsvirdən fərqlənir və özünə məxsus təsvir qaydasına malikdir.

Müəllif üzrə əlavə təsvirin sxemi

Əlavə təsvirin başlığı

Əsas təsvirin başlığı

Əsas sərlövhə=paralel sərlövhə: Sərlövhəyə dair məlumatlar /Məsul şəxslər haqqında ilkin məlumatlar; Sonrakı məlumatlar.- Nəşri haqqında məlumatlar=Nəşr haqqında paralel məlumatlar /Nəşrə dair məsul şəxslər haqqında ilkin məlumatlar; Sonrakı məlumatlar, Nəşr haqqında əlavə məlumatlar /Nəşr haqqında əlavə məlumatlara dair məsul şəxslər haqqında ilkin məlumatlar; Sonrakı məlumatlar.- Xüsusi məlumatlar.- İlkin nəşr yeri; Sonrakı nəşr yeri: Naşir və nəşri yayanın adı [Naşir və nəşri yayanın funksiyaları haqqında məlumatlar], Nəşr və nəşrin yayılması tarixi (Hazırlanma yeri: Nəşri hazırlayanın adı, Hazırlanma tarixi).- Materialın spesifik işarəsi və həcmi.

Əlavə təsvirləri aşağıdakı şəkildə qruplaşdırmaq olar

- ✓ Müəlliflərə görə əlavə təsvir
- ✓ Məsul şəxslər haqqında əlavə təsvir
- ✓ Sərlövhəyə görə əlavə təsvir.

Müəllifə görə əlavə təsvirdə sənədin ikinci, üçüncü müəllifi, dörd, beş və daha artıq müəllifli əsərlərin birincisi nəzərdə tutulur.

İkinci müəllifə əlavə təsvir nümunəsinə baxaq

Əliyev, Rəşad.
Əliyev, Rafiq.

Avtomatik idarəetmə nəzəriyyəsi [Mətn]: ali məktəblər üçün dərslik /Rafiq Əliyev, Rəşad Əliyev.- Bakı, 2007.- 639, [1] s.: şək., cədv.

Üçüncü müəllifə əlavə təsvir

Mikayızadə, N.C.
Əliyev, Sabir.

Tibbi biliklərin əsasları [Mətn]: dərslik /S.C.Əliyev, H.M.Hacıyeva, N.C.Mikayızadə.- Bakı, 2004.- 483, [1] s.: şək.

Dörd, beş və daha artıq müəllifli əsərlərin birinci müəllifinə əlavə təsvir

Məmmədov, İ.

Ən yeni tarix [Mətn]: ümumtəhsil məktəblərinin 11-ci sinfi üçün dərslik /İ.Məmmədov, S.Qəndilov (ümumi red ilə), T.Qaffarov [və başq.].- Bakı, 2007.- 143, [1] s.: şək.

Məsul şəxslər haqqında əlavə təsvirə redaktorlar, tərtibçilər, tərcüməçilər, rəssamlar və digərləri daxildir. Əlavə təsvirdə

sənədin hazırlanmasında iştirak edən şəxslərin vəzifələri əks etdirilir. Həmin məlumat bilavasitə göstərilən şəxslərin soyadından sonra verilir.

Tərtib edənə görə əlavə təsvirə nümunə

Hüseynov, Sabir., tərt.

Humanizm və xeyirxahlıq missiyası [Mətn] : [Mehriban Əliyeva haq.] /elmi red. S.Eyvazova; ideya və ön söz Ə.Eyvazov.- Bakı, 2007.- 175, [1] s., [10] v. şək.

Redaktora görə əlavə təsvir

Əliyarlı, S., red.

Azərbaycan tarixi [Mətn] : uzaq keçmişdən 1870-ci ilə qədər: [dərslük] /BDU.- 2-ci nəşri.- B.: Çıraq, 2009.- 861, [1] s.

Tərcüməçiyə görə əlavə təsvir

Vurğun, Səməd, tərc.
Puşkin, A.S.

Yevgeni Onegin [Mətn] : mənzum roman.- B.: Adiloğlu, 2005.- 209, [1] s.

Çoxcildli sənədlərin bibliografik təsviri

Çoxcildli sənədlər dedikdə, məzmun və tərtibinə, cildlərin (hissələrin) miqdarına görə əvvəlcədən təyin olunan sənədlər başa düşülür.

Çoxcildli sənədlərin bibliografik təsviri ümumi və xüsusişdirilmiş hissədən, yaxud ancaq bir hissədən ibarət ola bilər.

Çoxcildli nəşrlərin təsvir sxemi:

Ümumi hissə

Təsvirin başlığı

Sərlövhə [Materialın ümumi əlaməti] = Paralel sərlövhə: Sərlövhəyə dair məlumatlar /Məsuliyyətlik haqqında ilkin məlumatlar; Sonrakı məlumatlar.- Nəşri haqqında məlumat=Nəşr haqqında paralel məlumat / Nəşrə dair məsul şəxslər haqqında ilkin məlumat; Sonrakı məlumatlar, Nəşr haqqında əlavə məlumatlara dair məsuliyyətlik haqqında ilkin məlumatlar; Sonrakı məlumatlar.- Xüsusi məlumatlar.- İlkin nəşr yeri; Sonrakı nəşr yeri: Naşir və nəşri yayanın adı [Naşir və nəşri yayanın funksiyaları haqqında məlumatlar], Nəşr və nəşrin yayılması tarixi (Hazırlanma yeri: Nəşri hazırlayanın adı, Hazırlanma tarixi).- Materialın spesifik işarəsi və həcmi: Fiziki xarakteristika haqqında digər məlumatlar; Ölçülər + Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriyanın və seriyaaltının əsas sərlövhəsi=Seriyanın və seriyaaltının paralel sərlövhəsi: Seriyanın və seriyaaltının sərlövhəsinə dair məlumatlar /Seriya və seriyaaltına dair məsuliyyətlik haqqında ilk məlumat; Konkret seriya və seriyaaltına aid Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN); Seriyanın və seriyaaltının buraxılış nömrəsi).- Qeyd.- Standart nömrə (və ya onun alternativi)=Açar sərlövhə: Əldə olunma şərti və (və yaxud) qiymət (Sahənin ünsürlərinə dair əlavə məlumatlar).

Xüsusi hissə

Cildin nömrəsi: Əsas sərlovhə=Paralel sərlovhə: Sərlovhəyə dair məlumatlar /Məsuliyyətlik haqqında məlumatlar.-Nəşri haqqında məlumat /Konkret nəşrə dair məsuliyyətlik haqqında ilk məlumat; Sonrakı məlumat, Nəşri haqqında əlavə məlumatlar.- Nəşr yeri: Naşir və ya nəşr edən təşkilat, Nəşr tarixi.- Materialın spesifik işarəsi və həcmi: Fiziki xarakteristika haqqında digər məlumatlar; Ölçülər + Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriya və seriyaaltının əsas sərlovhəsi=Seriya və seriyaaltının paralel sərlovhəsi: Seriya və seriyaaltının sərlovhəsinə aid məlumatlar /Seriya və seriyaaltına aid məsuliyyətlik haqqında məlumatlar, Seriya və seriyaaltının İSSN-ni; Seriya və seriyaaltının buraxılış nömrəsi).- Qeyd.- Standart nömrə: Qiymət (Sahənin ünsürlərinə dair əlavə məlumatlar)

Əsas sərlovhə kimi çoxcildli sənədin ümumi sərlovhəsi götürülür. Əgər sənədin 1-ci cildinin sərlovhəsi o biri cildlərin sərlovhəsindən fərqlənersə, onda əsas sərlovhə kimi cildlərin çoxunun çap olunduğu sərlovhə əsas götürülür.

Əgər cilddə bir neçə müxtəlif daşıyıcı olarsa, o zaman materialın ümumi əlaməti kimi [Multimedia] və ya [Komplekt] yazılır.

Buraxılış məlumatları sahəsində cildlərin I-si və axırıncısı tire işarəsi ilə birləşir. Əgər cildlərin hamısı eyni ildə nəşr olunarsa, həmin il yazılır.

.- B.: Yazıçı, 1990-1994

.- B.: Gənclik, 2005

Əgər nəşr hələ tamamlanmayıbsa, onda 1-ci cildin nəşr olunduğu il yazılır və tire işarəsi qoyulur. Tire işarəsindən sonra 4 probel işarəsi qoyulur.

.- [Yersiz] : Qrif, 2001- (Ufa)

Sərlövhə və məsuliyyətlik haqqında sahədə ilk element bir qayda olaraq cildin nömrəsi yazılır. Cildin əlaməti sənəddə olduğu kimi, sıra nömrəsi isə ərəb rəqəmləri ilə göstərilir.

Bur. 15, bölmə 2

H. 5/2

2001. № 2

Nümunə:

Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti Ensiklopediyası [Mətn] : 2 cilddə /red. hey.: Y.Mahmudov (baş red.) [və başq.]- B.: Lider nəşriyyatı, 2004-2005.- 27 sm.- 25000 nüs.- (cildli): 3 man. 97 qəp.

C.1.- 2004.- 439, [1] s.: şək., xəritə, [1] v. xəritə (qat.).- İSBN 9952-417-14-2.

C.2.- 2005.- 469, [3] s.: şək., xəritə, [2] v. xəritə (qat.).- İSBN 9952-417-44-4.

Seriyalı və digər ardı davam edən resursların (sənədlərin) biblioqrafik təsviri

Seriyalı və digər ardı davam edən resurslar müddəti əvvəlcədən müəyyən edilməmiş, eyni sərəlvhə altında çap edilən qəzetlər, jurnallar, məcmuələr, bülletenlər və s. şərti olaraq seriyalı nəşlər adlanır.

Seriyalı nəşrlərin biblioqrafik təsviri 2 hissədən: ümumi və xüsusi, həmçinin ayrıca buraxılışa görə təsvirdən ibarət ola bilər.

Birinci səviyyə

Əsas sərəlvhə [Materialın ümumi əlaməti] = Paralel sərəlvhə: sərəlvhəyə aid məlumat / Məsuliyyətlik haqqında ilk məlumat; sonrakı məlumat.- Nəşr haqqında məlumat=Nəşr haqqında paralel məlumat /Nəşrə aid məsul şəxslər haqqında ilk məlumat; sonrakı məlumat, nəşr haqqında əlavə məlumat.- Xüsusi məlumatlar sahəsi.- Buraxılışı haqqında ilkin nəşr yeri; sonrakı nəşr yeri: Nəşriyyatın adı [Nəşir və nəşri yayının funksiyaları haqqında məlumatlar], Nəşr, nəşrin yayılması və s. tarixi (Nəşr yeri: nəşri hazırlayanın adı, hazırlanma tarixi).- materialın spesifik işarəsi və həcmi: fiziki xarakteristika haqqında digər məlumatlar; ölçülər+Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriyanın və seriyaaltının əsas sərəlvhəsi=Seriyanın və seriyaaltının paralel sərəlvhəsi: Seriyanın və seriyaaltının sərəlvhəsinə aid məlumatlar /Seriyanın və seriyaaltının məsul şəxsləri haqqında ilkin məlumatlar; sonrakı məlumatlar, Seriya və ya seriyaaltına aid olan seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN); Seriyanın və ya seriyaaltının buraxılış nömrəsi.- Qeyd sahəsi.- Seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN)=Açar sərəlvhə: Əldə olunma şərti və (və ya) qiymət (Sahənin ünsürlərinə dair əlavə məlumatlar).

İkinci səviyyə

Buraxılışın nömrəsi: Əsas sərlövhə [Materialın ümumi əlaməti]=Paralel sərlövhə: Sərlövhəyə dair məlumatlar /Məsul şəxslər haqqında məlumatlar.- Nəşri haqqında məlumatlar /Konkret nəşrə dair məsul şəxslər haqqında məlumatlar.- Xüsusi məlumatlar.- Nəşr yeri, nəşr ili, nəşr tarixi.- Materialın spesifik işarəsi və həcmi; Ölçülər + Qoşma material haqqında məlumatlar.- (Seriyanın və seriyaaltının əsas sərlövhəsi= Seriyanın və seriyaaltının paralel sərlövhəsi /Seriyanın və seriyaaltının məsul şəxsləri haqqında məlumatlar, Konkret seriya və seriyaaltına aid edilən seriyalı nəşrin Beynəlxalq Standart Nömrəsi (İSSN); Seriyanın buraxılış nömrəsi).- Qeyd.

Qəzetlərin təsviri

Qəzetlərin təsviri üçün əsas mənbə qəzetin ilk və sonuncu sütunu hesab edilir və 2 hissədən (ümumi və xüsusi) ibarət olur.

Qəzetlərin təsvirinin sxemi.

Ümumi hissə

Əsas sərlövhə (qəzetin adı): Sərlövhəyə dair məlumatlar /Məsuliyyətlik sahəsi.- Nəşr yeri

Xüsusi hissə

Xüsusi hissədə kitabxanada olan qəzetlərin komplektlərinin illəri və nüsxələri göstərilir.

Ədalət [Mətn] /Azərb. Hüquqşünaslar İttifaqının orqanı.- 1990, iyul.- B., 1990.- . 4 sütun.- Gündəlik.
1990, № 1-25.- 2206 nüs.

...
2011, № 96 (3647).- 2224 nü.

Mədəniyyət [Mətn] /Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi. Orqanı.- B., 2010.- .- 8 sətun.- Həftəlik.
2010, №1-49

Jurnalların təsviri

Jurnalın titullu və rəqəmi əsas məlumat mənbəyi hesab edilir.

Ümumi hissə

Əsas sərlovhə [Materialın ümumi əlaməti]: Sərlovhəyə dair məlumatlar (nəşrin xarakteri və məqsədi, məzmunu, jurnalın hansı orqanı olması haqqında məlumat)

Nəşrə aid məlumatlar (nəşr yeri, nəşrin ilk dəfə nəşr olunma tarixi, kitabxanada olan jurnalın komplektinin ilk nəşr ili)

Bütün nəşrə dair qeydlər

Jurnalın serial nömrəsi (İSSN)

Xüsusi hissə

Bu hissədə nəşr tarixi və vergüldən sonra hər ilin nömrələri yazılır. Xüsusi hissənin sonunda nöqtə və tirdən sonra göstərici və əlavələr haqqında məlumat verilir.

Zəriflik [Mətn]: /Yeni Azərbaycan Partiyası Qadınlar Şurası.- 2011.- .- B., 2011- .- Aylıq.
2011, № 1-4

Kitabxanaşünaslıq və informasiya [Mətn] : elmi-nəzəri və praktiki jurnal /Bakı Döv. Un-ti.Kitabxanaçılıq-informasiya fakültəsi.- 2010, mart - .- B.: BDU, 2010.- .- Rüblik.- İSBN 2219-5882.

2010, № 1-3.

2011, № 1-4.

Vətəndaş cəmiyyəti [Mətn] : aylıq elmi-nəzəri, metodik jurnal /Azərb. Resp. Prez. Yan. Qeyri-Hökumət Təşkilat. Döv. Dəstəyi Şurası.- 2008.- .- B., 2008-

2008, № 1-3

2009, № 1-5; 7-12

2010, № 1-4

Jurnalın adı dəyişdirildikdə yeni təsvir tərtib olunur və bu haqda hər iki təsvirin qeyd sahəsində məlumat verilir.

Mədəni-Maarif [Mətn] : aylıq elmi, metodiki, publisistik jurnal /Azərb. Resp. Məd. və Turizm Naz. orqanı.- B., 1994.- Sərlövhə 1967-1993: Mədəni-Maarif işi.

1994, № 1-2

1997, № 1-2

1999, № 1-6

2000, № 1-6

2001, № 1-8

2002, № 1-12

...

2010, № 1-12.- 2000 nüsx.

Mədəni-Maarif işi [Mətn] /Azərb. Resp. Məd. və Turizm Naz. orqanı.- B., 1967-1993.- 1994-cü ildən sərlövhə: Mədəni-Maarif.

1967, № 1-2

...

1993, № 1-4

Analitik bibliografik təsvir qaydası

Sənədlərin bibliografik təsvir növlərindən birini analitik bibliografik təsvir təşkil edir. Bu təsvir növü sənədlərin məzmununun açılmasına kömək edir, məlumat-axtarış sisteminin dolğunluğuna təsir göstərir, oxucu sorğularını təmin edir. Analitik təsvirin üstünlüyü ondadır ki, bir sıra mühüm materiallar yalnız Dövri nəşrlərin səhifələrində (qəzet, jurnal, nəşri davam edən məcmuələr) dərc olunur və bu da analitik təsvirlərin rolunu daha da artırır.

Analitik bibliografik təsvirlərdə sənədin (kitab, qəzet, jurnal və s.) ayrıca sənəd kimi təsviri nəzərə alınmır. Buna görə də təsvir quruluş etibarı ilə xeyli fərqlənir.

Analitik təsvirin quruluş sxemi.

Təsvirin başlığı

Əsas sərlovhə

[] Materialın ümumi əlaməti

= Paralel sərlovhə

: Sərlovhəyə dair məlumatlar

/ Məsul şəxslər haqqında məlumatlar

Nəşri haqqında məlumat

Analitik bibliografik təsvirdə digər təsvir növlərindən (monoqrafik, toplu) fərqli olaraq qoşa maili xətt // bölgü işarəsi tətbiq olunur. Bu işarə sənədin tərkib hissəsini onun nəşr mənbəyindən ayırmaq məqsədilə istifadə olunur.

Nümunələr:

Azərbaycan Respublikası, Qanunlar.

Azərbaycan Respublikasının 2008-ci il dövlət büdcəsi haqqında [Mətn] : Azərb.Resp. qanunu // Azərbaycan.- 2007.- 17 oktyabr.-S.4.

Azərbaycan Respublikası. Prezident (2003- ; İ.H.Əliyev)

Naxçıvan Dövlət Universitetinin əməkdaşlarının təltif edilməsi haqqında [Mətn] : Azərb.Resp. Prez. Sərəncamı: [16 oktyabr 2007] //Azərbaycan.-2007.-18 oktyabr.- S.5.

Bibliografik təsvirə aid nümunələr

Qanunvericilik materiallarının təsviri

Başlıq altında

Azərbaycan Respublikası. Konstitusiya (1995).

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası [Mətn] : rəsmi mətn. 12 noyabr 1995-ci ildə qəbul edilmişdir (24 avqust 2002-ci il tarixdə olan dəyişiklik və əlavələrlə).- B.: Qanun, 2002.- 48 s.

Sərlövhəyə görə təsvir nümunəsi

Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsi [Mətn]: 2005-ci il avqustun 15-nə qədər olan əlavə və dəyişikliklərlə.- B.: Qanun, 2005.- 119, [1] s. - (Hüquqşünasın kitabxanası).

Bir müəllifli kitablara görə təsvir nümunəsi

Səmədli, Gülxas.

Gəl məni özünə öyrətmə belə [Mətn] : şeirlər /G.Səmədli; red.və ön söz V.Xramçaylı.- B.: Araz, 2006.- 137, [1] s.- 200 nüs. - 90 qəp.

Sadıqova, Sayalı.

Müasir Azərbaycan ədəbi dilində termin yaradıcılığı prosesi [Mətn] : monoqrafiya / S.Sadıqova; elmi red. A.A.Axundov; AMEA Nəsimi ad. Dilçilik İn-tu.- B.: Elm, 2010.- 240, [4] s.; 21 sm.- Bibliogr.: s. 218-238.- 300 nüs.- İSBN 978-9952-453-17 (cildli): 8 man.

Əzizəliyeva, Bəsirə.

Aida İmanquliyeva və ərəb ədəbiyyatının tədqiqi problemləri [Mətn] /B.Əzizəliyeva; elmi red. V.Arzumanlı; MEA Nizami ad. Ədəb. İn-tu.- B.: Elm və təhsil, 2010.- 302, [2] s.; 20 sm.- 300 nüs.-Bibliogr.: s. 271-292.- (Cildli).- 12 man.

Vəfalı, Ayaz.

Yarım əsrlik yol... [Mətn] : (məqalələr, şeirlər, tərcümələr) /A.Vəfalı; tərc. ed. X.Ayazqızı; red. S.Əhmədli.- B.: MBM, 2010.- 556 s.: fotosək., şək., portr.; 25 sm.-500 nüs.- İSBN 978-9952-29-05-3 (cildli): 15 man.

Abdullayeva, Zəmfira.

Ecazkar sənətkar [Mətn] : [Xalq artisti, bəstəkar Tofiq Quliyev haqqında] /Z.Abdullayeva; elmi red. S.Qasımova.- B.: Çinar-çap, 2007.- 201 s.

Kazımov, Nazim.

Səid Rüstəmov [Mətn] : dərs vəsaiti /N.Kazımov.- B.: Çayıoğlu, 2007.- 92 s.

Quliyev, Tofiq.

Ürək mahnıları [Mətn] /T.Quliyev; tərt. Lalə Quliyeva.- B.: Elçin Əliyevin Studiyası, 2000.- 174, [1] s.

Əliyev, Oqtay.

Seyid Əsrəf müqəddəsliyi [Mətn] /O.Əliyev; redaktorlar: İ.Mirzəyev, M.Məhəmməd.- Yenidən işlənmiş 2-ci nəşri.-B.: Ərgünəş, 2006.- 95, [1] s.: şək.; 20 sm.- 1000 nüs.- (Cildli): 4 man.

Əliyev, Sahib.

“Siz, ey yaxşı adamlar...” [Mətn] : [müəllim Qəzənfər Həbibov haqqında] /red. A.Abdullayev.- B.: Açıq dünya, 2006.- 70, [2] s.: fotosək.- 500 nüs.- 1 man.

Bəşirov, Sabir.

Yaradıcılıq şəxsiyyətlə üst-üstə düşəndə... [Mətn]: [şair, publisist Sahib Əliyev haqqında] /S.Bəşirov.- B.: Gənclik, 2010.- 167, [1] s.; 20 sm.- 500 nüs.- 4 man.

İki müəllifli kitablara görə təsvir nümunəsi

Çingizoğlu, Ənvər.

Şəfikürdlülər [Mətn] : [Qarabağın Şəfikürd kəndi haqqında] /Ə.Çingizoğlu, S.Qulubəyova; red. K.İbrahimov.- B.: Elm, 2005.- 151, [1] s.: şək.; 21 sm.- 300 nüs. - İSBN 5-8066-1731-9: 9 man. 70 qəp.

Əliyev, F.Ə.

Azərbaycanda elmin problemləri və inkişaf perspektivləri [Mətn] /F.Ə.Əliyev, Ş.S.Ağayev; red. C.Məmmədli.- B.: Elm, 2011.- 150, [1] s.; 20 sm.- 500 nüs.- İSBN 978-9952-453-41-6: 7 man.

Əliyev, Pıralı.

Gənclərin milli-mənəvi dəyərlər əsasında tərbiyəsi [Mətn] /Pıralı Əliyev, Hümeyir Əhmədov; elmi red. Z.İ.Qaralov; ARTN Təhs. Prob. İn-tu Beynəlxalq Kollec.- B.: Təhsil, 2006.- 263, [1] s.: cədv.; 21 sm.- Biblioqr.: s. 189-193.- 1000 nüs.- 5 man.

Ağayev, Mehman.

Dializ [Mətn] /Mehman Ağayev, Sultan Əliyev; red. L.M.Hacıbəyirova.- B.: Oskar, 2010.- 422, [2] s.: şək., cədv.; 21 sm.- 500 nüs.- İSBN 5-86874-213-3 (cildli): 12 man.

Üç müəllifli kitablara görə təsvir nümunəsi

Pələngov, Əbülfət.

İnformatika Basic və Rascai proqramları üzrə praktik və nəzəri kurs [Mətn] /Ə.Pələngov, Q.Əliyev, M.Alışov; elmi red. dos. Z.Ə. Tağıyeva.- B., 2005.- 193, [1] s.- Biblioqr.: s. 190.- 300 nüs.- 2 man.

Əliyev, R.Ə.

İnformatikanın və hesablama texnikasının əsasları [Mətn] : 9-10-cu siniflər üçün dərslik /R.Ə.Əliyev, T.M.Əliyev, M.Ə.Salahlı.- B.: Maarif, 1994.- 271, [1] s.

Sərlövhəyə görə təsvir nümunəsi

Fənyənin sualları [Mətn] : (Hüseynbala Mirələmovun “Gəlinlik paltarı” romanı haqqında ədəbi publ. qeyd.) /tərt. və red. Əli Rza Xələfli.- B.: Səda, 2006.- 335, [1] s.: şək. - 1000 nüs.- İSBN 5-86874-464-0: 1 man.

Dahilərin ömür yolu [Mətn]: (oçerklər, xatirələr) / tərt.: Z.Əlizadə (ön söz), İ.Rövşən; tərc ed.İ.Salmanov [və b].; elmi red. Ə.Tahirzadə; AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzi.- B.: Elm və təhsil, 2010.- 415, [1] s.: şək., portr.; 21 sm.- 300 nüs.- (Cildli): 7man.

Ruhum da Şuşadan nigaran qalib [Mətn] : [prof. Kamran Məmmədov haq.] /topl. tərt. ed. və ön sözün müəl. Dilarə Məmmədova; elmi red. Ş.Alışanlı; AMEA, Nizami ad. Ədəbiy. İn-tu.- B.: Elm, 2010.- 292, [2] s.: fotosək.; 21 sm.- 300 nüs.- İSBN 978-9952-453-45-4 (cildli): 6 man.

Kür çayı hövzəsində sel hadisələri və onlara qarşı mübarizə tədbirləri [Mətn] /AMEA Şəki Regional Elmi Mərkəzi; ruscadan çevirən.: H.Mustafabəyli, Y.Məmmədov; red.A.Xəlilov [və b.].- B.: Nurlan, 2010.- 159,[1] s.: cədv.,şək.; 20 sm.- Biblioqr.: 153-157.- 300 nüs.- 4 man.

Vaqif Məcid oğlu Fərzəliyev [Mətn]: biblioqrafiyaya əlavə /tərt. R.M.Rəxşanlı; AMEA, akad. Ə.M.Quliyev ad. Aşqarlar Kimyası İn-tu; Mərkəzi Elmi Kitabxana.- B.: Elm, 2010.- 251, [1] s.: fotosək.; 21 sm.- (Azərb. elm və məd. xadimləri).- 250 nüs.- (Cildli): 8 man.

Elmə həsr edilmiş ömür [Mətn] : akad. Əliyev Tofiq Məmməd oğlu /tərt.: İ.X.Muratov [və başq.]; elmi red. R.Ə.Əliyev.- B.: Ülvi- Həyat, 2008.- 215, [1] s.: şək.; 20 sm.- (Azərb. elm və məd. xad.).- Mətn Azərb. və rus dil.- 300 nüs.- 6 man.

Çoxcildli nəşrlərə aid təsvir nümunəsi

Tapdıqov, İlyas.

Seçilmiş əsərləri [Mətn]:Şeirlər və poemalar /İ.Tapdıq; red. M.Ələkbərli.- B.: Şur, 2009-2010.- 21 sm.- 300 nüs.- (Cildli): 10 man.

C.1.- 2009.- 599, [1] s., [1] v. portr.

C.2.- 2010.- 677, [2] s., [1] v. portr.

Vahabzadə, Bəxtiyar.

Əsərləri [Mətn] : 12 c.-də /B.Vahabzadə; tərt. və red.:
A.Bağirov [və başq.]- B.: Azərbaycan: Çarşıoğlu, 2001-2007.-
12 c.

və ya

Vahabzadə, Bəxtiyar.

Əsərləri [Mətn] :12 c.-də. C. 1. /B.Vahabzadə.- B.:
Azərbaycan, 2001.- 543, [1] s.: fotoşək.

Kartoqrafik nəşrlərə aid təsvir nümunəsi

Dünya.

Dünyanın fiziki xəritəsi [Xəritə] /Azərb.Resp.Döv. Torpaq
və Xəritəçəkmə Kom.; red. H.Ə.Qafarova.-1 : 50 000 000.-
B.: Bakı Kartoqrafiya fabriki, 2005.- 1 x. (1 v.) : rəngli; 78x58
sm.- 5000 nü. - 2 man.

Not nəşrlərinə aid təsvir nümunəsi

Bakıxanov, Tofiq.

“Humayun” simfonik muğamı [Not] : simfonik orkestr üçün
/T.Bakıxanov; red. R.Zöhrabov.- Partitura.- B.: El, 2007.- 106,
[2] s., [1] v. portr.; 29 sm.- Mətn Azərb. və rus, ing.- 250 nü.-
İSMN- M-9014400-1-2: 3 man. 98 qəp.

Əmirov, Fikrət.

Şur [Not] : Azərb. muğamı: simfonik orkestr üçün
/F.Əmirov.- Partitura.- M.; L.: Musqiz, 1950.- 83 s.

Dissertasiyaya aid təsvir nümunəsi

Qulubəyli, Ş.Q.

Müasir Azərbaycan və ingilis dillərində feilin qayıdışlıq kateqoriyası [Mətn] : filol. elm. nam. alimlik dər. almaq üçün təq. ed. dis.: 10.02.01. Azərb. dili : 10.02.04. German dilləri: 09.04.07-də təsdiq ed. /Şirməd Qüdrət oğlu Qulubəyli. - Naxçıvan, 2007.- 150 s.- Biblioqr.: s.139-150.

Sənədin tərkib hissələrinə aid təsvir nümunəsi

(analitik təsvir)

Kitabdan və ya başqa nəşrlərdən

Kitabdan

Kazımxadə, Aydın.

Tofiq Tağızadə /A.Kazımxadə //Azərbaycan kinosu və müharibə.- B.: Nağıl evi, 2005.- S. 116-121.

Qəzətdən

Xəlilzadə, Flora.

“Şərq musiqisinin bahadırı” [Mətn]: Seyid Şuşinski-115 /F.Xəlilzadə //Azərbaycan.- 2004.- 13 aprel.- S. 7.

İlyasoğlu, Rauf.

Hüsnü Qubadov-85 [Mətn]: [Xatirə gecəsi] /R.İlyasoğlu //Respublika.- 2010.- 22 iyun.- S.4.

Jurnaldan

Rüstəmханlı, Sabir.

Ölüm zirvəsi [Mətn]: Roman /S.Rüstəmханlı //Azərbaycan.- 2007.- № 1.- S. 54-116.

Kazımov, Nazim.

Səid Rüstəmov və Azərbaycan Xalq Çalğı Alətləri Orkestri
[Mətn] /N.Kazımov //Musiqi dünyası.- 2007.- № 3-4.- S. 78.

Fərəcova, Z.

Tale ona iki xoşbəxtliyi biryerdə verdi [Mətn]: [Yavər
Kələntərli haqqında] / Z.Fərəcova // El.- 2007.- № 3.- S. 29-36.

Ədəbiyyat

Mustafayeva, S. Biblioqrafik təsvirin tərtibi qaydaları [Mətn] : dərs vəsaiti /S.Mustafayeva.- 2-ci nəşri.- Bakı, 2007.- 135 s.

Rus dilində

Сборник стандартов СИБИД [Текст] / сост. Т.В. Захарчук.-СПб.: ЦОП «Профессия», 2010.-528 с.

Система стандартов по информации, библиотечному и издательскому делу. Библиографическая запись. Библиографическое описание [Текст]: общие требования и правила составления ГОСТ 7.1-2003.- М.: ИПК Издательство стандартов, 2004.- 111 с.

Справочник библиографа [Текст] / науч. ред. А.Н.Ванеев, В.А. Минкина.-3-е изд., перераб. и доп.- СПб.: Профессия, 2006.-592 с.

Mündəricat

Giriş.....	3
Təsvirin əsas üsürləri.....	6
Monoqrafik biblioqrafik təsvir.....	24
Çoxcildli sənədlərin biblioqrafik təsviri.....	27
Seriyalı və digər ardı davam edən resursların (sənədlərin) biblioqrafik təsviri.....	30
Analitik biblioqrafik təsvir qaydası.....	34
Biblioqrafik təsvirə aid nümunələr.....	36
Ədəbiyyat.....	44

**Sənədlərin Biblioqrafik təsvir qaydaları haqqında
(7.1-2003 Dövlət standartı əsasında)
Metodik vəsait**

*Nəşriyyat redaktoru
və korrektor:*

Nazlı Şahbazova

**Ünvan: AZ-1000 Bakı ş., Xaqani küç.29
E-mail: contact@anl.az
URL: www.anl.az**

**M.F.Axundov adına Azərbaycan
Milli Kitabxanasının mətbəəsində
ofset üsulu ilə çap olunmuşdur.
Sifariş: 26
Çapa imzalanmışdır: 22.07.2011
Tirajı: 200
Pulsuz**